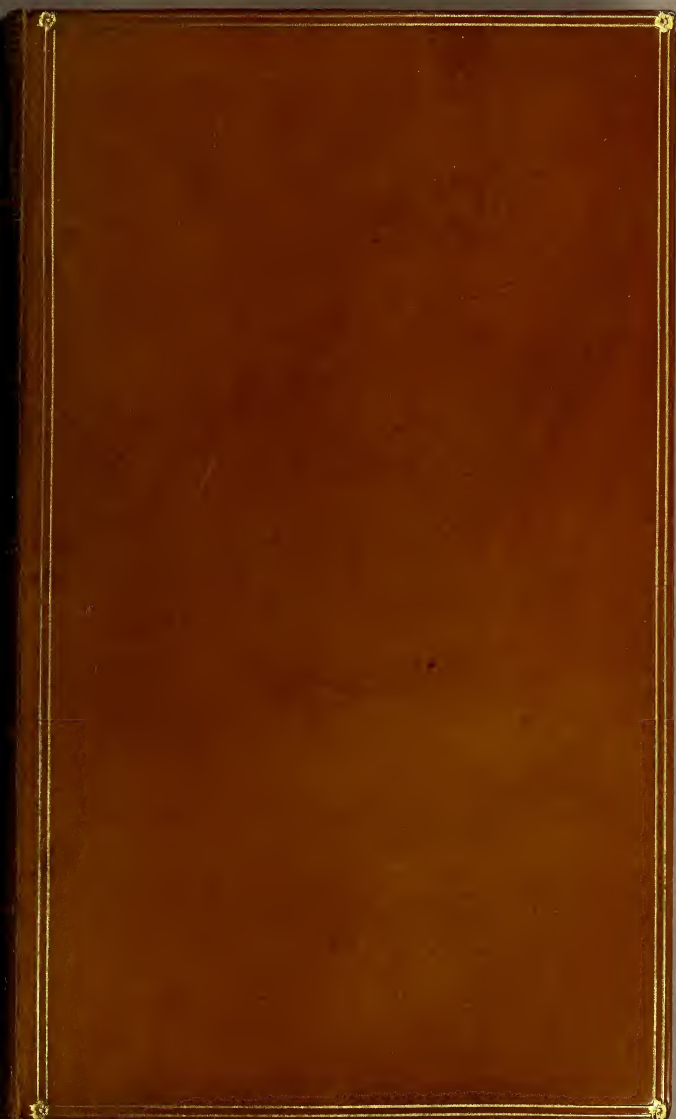
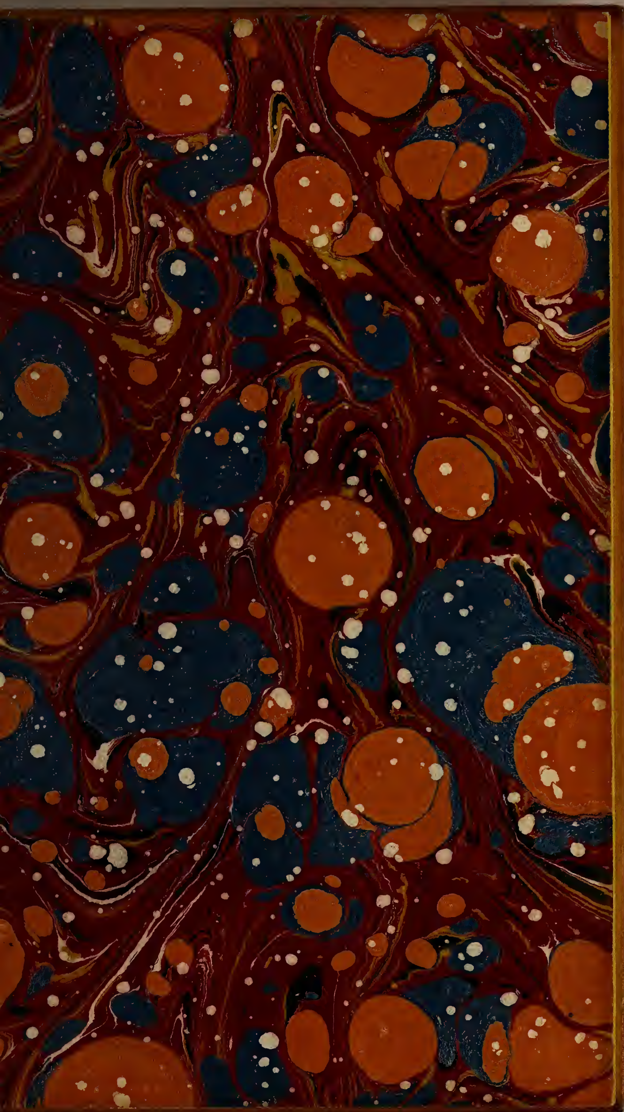

GAUDEO

[illegible] p 23.

PETRI ALBINI
NIVEMONTII

COMMENTATIO
DE
LINGVIS PEREGRINIS
ATQVE
INSVLIS IGNOTIS

EX
SCRIPTO MANV IPSIVS EXARATO
EDIDIT

M. SAMVEL CNAVTHIVS
MISENENSIS
BIBLIOTH. ACAD. VITTEMB. PRAEF

ACCEDIT
HVGONIS GROTII
DE
ORIGINE GENTIVM AMERICANARVM
DISSERTATIO

VITTEMBERGAE IN SAXONIBVS
PVD IO. LVDOVICVM MEISELIVM
A. CIƆ ƆC CCXIIII

NOBILISSIMIS EXCELLENTISSIMIS AMPLISSIMISQVE

VIRIS

RVDOLPHO CHRISTIANO VVAGENERO

ARTIS SALVTARIS DOCTORI EXPERIENTISSIMO MATHEMATVM IN ACADEMIA IVLIA PROFESSORI PVBLICO LONGE MERITISSIMO

ET

IOANNI GEORGIO ECCARDO

HISTORIARVM IBIDEM DOCTORI PVBLICO PERCELEBRI

PATRONIS FAVTORIBVSQVE
MAXIMOPERE SVSPICIENDIS
HONORIS ET OBSERVANTIAE
CAVSA
NEC SINE
PERENNIS VOTO PROSPERITATIS
S

P. A
DISSERTATIO
DE
DVOBVS HVIVS POSTREMI TEMPORIS
MIRACVLIS MAXIMIS
LINGVARVM
VIDELICET
PEREGRINARVM
CVLTVRA ET COGNITIONE
ATQVE
PORTENTOSA NAVIGATIONE
AD
INSVLAS IGNOTAS

Operae pretium me facturum, putaui, ſi, de *duobus maximis Miraculis huius poſtremi temporis*, ac ſignis quaſi indubitatis extremi diei, et ſtatus integritatis, propediem redituri, quorum duo tantum iam nominabo, *Nauigationem illam portentoſam in Ignotas Inſulas*; *et LinguarumPeregrinarum culturam et cognitionem*, aliquid proferrem.

Sic igitur cum aliis exiſtimo, et maxima eſſe miracula ſignaque, ſi quiſ-

quam ita uelit, extremum diem, forſan paullo poſt ingruiturum, praecedentia, et illuſtria argumenta, ut quidam addunt, Chriſtianae religionis, breui tempore in uniuerſum terrarum orbem propagandae. Primum, quod uniuerſus terrarum Orbis per aliquot annos nauigiis initio, deinde etiam claſſibus, adeo peragratus ſit, ut etiam in Oceano, quacunque ille terris ampliſſime circumfuſus eſt, nulla fere ora ſit, nullum littus, regio nulla aut inſula denique, in quam Chriſtiani nominis fama non penetrarit, Chriſtiani nominis, inquam, cum haec illuſtria facinora non a Iudaeis, non a Turcis, aliiſque gentibus, ſed a Chriſtianae profeſſionis hominibus, ſuſcepta et perpetrata ſint. Deinde, quod notitia earum Linguarum, quae non modo Chriſtianam noſtram, uerum etiam Hebraicae gentis, religionem, diuinitus iam olim abrogatam, a principio coeleſtis doctrinae complexae fuerunt, Latinae Eccleſiae prouinciis prope omnibus ſeſe mirabiliter inſinuarit, atque in iis uſque adeo adoleuerit, ut iam nulla, quamuis aliarum doctrinarum omnium ſtudiis inſignis alioquin, Academia omnibus ſuis partibus integra et expleta cenſeatur, niſi, praeter Latinarum, quibus maiores noſtri contenti fuerunt, etiam Graecarum et Hebraicarum literarum ornamentis illuſtretur, nulluſque hac tempeſta-

peſtate, etiam uulgi eruditorum ſententia, uere, ſolide, uel ſaltem ſpecioſe, eruditus habeatur, qui harum Linguarum alteram non penitus addidicerit, uel ſaltem aliquando cognouerit. De hoc autem, cum de altero paullo plus mihi diçendum ſumpſerim, pauca priori loco, ne eius nudam feciſſe mentionem uidear, addam.

Ac conſtat equidem apud omnes, Linguas et interpretationem earundem Spiritus S. donum eſſe, ut ex libri, qui de Actis ſanctorum Christi Apoſtolorum nomen habet, capite non uno, et Epiſtola, quam diuus Paulus ad Corinthios miſit, probari poteſt. Hunc enim, cum haberent inſignes illi Dei ſerui, ac horum aliquot in prima Eccleſia diſcipuli, in luculentiore menſura, quam multi alii Eccleſiarum doctores, Linguis totius mundi uariis, ac omnibus denique, quibus uellent, locuti ſunt. Vbi enim celſiſſimus ille animarum Hoſpes eſt, ibi nullius rei ignoratio, Linguarum cunctarum peritia, futurarum etiam rerum cognitio, ut multa paſſim in ſacris literis exempla teſtantur. Id uero Linguarum donum in Eccleſia eminuit, in qua, ſicut et uaticinii, et ſanationum, una cum baptiſmate, cum Spiritu Sancto, cum manuum impoſitione, collatum eſt, durauitque, ab Apoſtolorum temporibus, uſque ad aetatem Irenaei, qui, ſe uariis Linguis ſuo adhuc tempo-

re loquentes audiuiſſe, libro quinto, commemorat. Fuit autem hic auditor Polycarpi, Ioannis, Euangeliſtae, diſcipuli, Ecclesiae Smyrnenſis Epiſcopi, doctrina, pietate, conſtantia, ac zelo uero pro gloria Filii Dei, maxime illuſtris, de quorum utroque Euſebius ſcripſit. Inde uero quaſi reſtrictio facta eſt doni huius ad paucos, eoſque tantum, qui multo labore multiſque uigiliis, Deo tamen ſtudiis ipſorum aſpirante, id acquiſiuerunt, inter quos fuerunt, Origenes, a lucubrationum aſſiduitate Adamantii cognomen adeptus, cuius librorum ſex millia ſe legiſſe, ſcribit, aduerſus Rufinum, Hieronymus, cui, in Origene, Epiphanius aſtipulatur. Hic enim, ex multorum interpretationibus, quorum autores ignorantur, quaeque ſub Antonio Caracalla, et ſub Alexandro, Mammaeae filio, apud Ierichuntinos, et Neapolitanos Septentrionales, a quodam Origenis familiari, ex illis, qui Hieroſolymis pietati uacauerant, compoſitae et conflatae erant, adiuncto collatoque textu Hebraeo, celebrata ſua τετραπλᾶ, ἑξαπλᾶ τε, καὶ ὀκταπλᾶ, confecit, etſi non deſint, qui huic in Hebraica tantum et Graeca excellentiam tribuant. Fuerunt et inter hos illi, quos modo nominauimus, Hieronymus, et Epiphanius, πεντάγλωττος, de quo Hieronymus. Fuerunt, Iſiodorus, Albinus, Caroli M. praeceptor, quem ſane nume-

rum

rum exiguum admodum eſſe,uidemus, et, praeter hos, qui fama notiores ſunt, nullos, aut rariſſimos, in Hiſtoria Eccleſiaſtica occurrere. Nam de reliquis nouimus, quod fere binarum tantum Linguarum, quae, uel religionis cultu, uel doctrinarum ſtudiis, hoc uel illo tempore, magis enituerunt, cognitione apud homines in admiratione fuerint, quorum ad catalogum pertinent, Aquila Sinopenſis, Symmachus Samarita, ſub Seuero, Theodotion Epheſius, ſub Commodo, Imperatoribus, S. Lucianus, magnus et religioſus Martyr, quorum quatuor Bibliorum uerſiones Graecae praecipue laudatae ſunt, Paulus Eremita, et alii, qui, cum Seculo noſtro multo propiores ſint, hic omittuntur. Ea uero de cauſa Linguarum ſtudium et profeſſio deinceps paſſim magis coli coepit, ut ſemper eſſent, qui doctrinas ſacras et profanas ex fontibus haurire aliiſque tradere poſſent. Graecorum ſane literae,ante centum et quinquaginta annos, in Italiam, unde ſeptingentis annis exularant, quaſi poſtliminio reuocatae ſunt per Chryſoloram, Beſſarionem, Gazam, Trapezontium, Chalcondylen, Muſurum, Laſcarem, et alios, quos, ex Graecia profugos, quidam ex Italis, praecipue uero Medicaei, receperunt et liberaliter fouerunt. Atque hac quidem occaſione ultra Alpes etiam penetrarunt illae, Baſileae, in

Germania, initio, ante annos centum et amplius, traditae ab Andronico Cantoblaca, Lutetiae, in Gallia, ab Hieronymo Spartano, donec Ioannes Capnion, I. C., triplicis Linguae culmen et trilinguis Phoenix ſuo tempore uocatus, una cum Graecis, etiam Hebraeam Linguam in Germania docere coepit. Cuius temporibus, in Hiſpania etiam, Aelius Antonius, Nebriſſenſis, in mediis bellis, Linguas tres, quas praecipuas et cardinales quidam uocant, reſtituit, quemque Iacobus Lopeſius Stunica, ex equeſtri ordine Theologus doctiſſimus, qui Arabicam etiam addidit, ſecutus eſt. Neque in Italia ſtudium id refrixit, ubi floruerunt, Ioannes Picus, Mirandulae princeps, Datyli, Hebraei, qui Taurini uixit, diſcipulus, et, huius obtrectator, Mithridates Romanus, Aegidius Viterbienſis, et huius etiam diſcipulus, Hieronymus Seripandus, Patricius Neapolitanus, Hieronymus Aleander et Frid. Fulgoſus, duo Romanae ſedis Senatores Archiepiſcopi, Auguſtinus Iuſtinianus, Genuenſis, ex Dominicano Monacho Nebienſis Epiſcopus, ex cuius Bibliis Octaplis Pſalterium totidem Linguarum celebratiſſimum eſt, Auguſtinus Steuchus, Eugubinus, Hiſamenſis Epiſcopus, Sanctes Pagninus, Lucenſis, Petrus Galatinus, Minorita, qui Capnionem aduerſus complices Hochſtratianos defendit, et, qui hos anteceſſerunt,

runt, Raymundus Martinus, Gotalanus, et Porchetus, autores Victoriarum et Pugionis. Quibus omnibus Marcellus II et Paulus III, Pontifices Romani, una cum Ptolemaeis, Senensibus Nobilibus, Lactantio, patre, Laelio et Aemilio, filiis, sacrarum Linguarum omnium peritia insignibus, accensendi. Nec praetereundi in Hispania, Aelius Antonius, Academiae Salamantinae decus, et Franciscus Ximenius, Cardinalis, Antistes Toletanus, ac regnorum castellae Archicancellarius, qui, eodem fere tempore, quo in Italia et Germania ea, quae diximus, acta sunt, Compluti praedictarum Linguarum, et omnium bonarum artium disciplinarumque, domicilium opulentissimum atque amplissimum extruxit, sacro sanctos Codices, ut quisque uel sua scriptus, uel in aliam Linguam transfusus, quondam fuit, immani sumptu, emendari, atque speciosis typis exprimi, curauit. Quemadmodum et sua laus debetur Pelicano, Munstero, Fagio, Germanis, Guilelmo Postello, qui, cum, multis annis, in Academia Parisiensi, Professor Linguarum et Mathematum Regius fuisset, more ueterum Philosophorum, Africae et Asiae littora celebriora, atque Europae oras Orientales, peruagatus est, et id demum consecutus, ut, se, edito scripto, quindecim Linguarum gnarum esse, testaretur, Comiuicto, Hispano, Iu-

daeo

daeo Chriſtiano, qui Linguarum XV peritiam habuit, Petro Luſitano, regibus Aethiopum chariſſimo, qui, praeter Arabicum, Indicum et Luſitanum, ſermonem, omnium prope hominum Linguas cognitas habuiſſe ſcribitur, Theodoro Bibliandro, Germano, qui, ſe, Dei O. M. gratia et dono, iis Linguis, quae totum orbem terrarum longe lateque poſſident, facultatem aliquam ſcribendi et loquendi, aut certe de iis iudicandi, conſecutum eſſe, ipſe, in Commentario de ratione communi omnium Linguarum et, literarum, pulchre gloriatur. Quibus et, in hac Academia, non immerito accenſendi ſunt, magnus ille Lutherus, et diuinus Melanchthon, ὂν ζῶσέ τε καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη, Caſp. Cruciger, Ioan. Draconites, et alii, quorum memoria eſt apud nos in perpetua benedictione. Horum itaque omnium, quos honoris cauſa nominaui, ope atque opera, in Academiis, ingeniorum auiditate et induſtria eximia, coaluit quaſi rurſus diſcrepantia illa Linguarum Babylonica, in primis, quae bonarum rerum diſciplina olim floruerunt, in Gymnaſia, tanquam Latinae Linguae colonias, in tota fere Europa conſtitutas, immigrantibus, adeo, ut Palaeſtina, Syria, Graecia ipſa, domi ueterem, et ſermonis, et doctrinae, gloriam nitoremque amiſerint. Sic igitur certum eſt, nunquam uno ali-

quo

qūo ſeculo, a Chriſtiana redemptione, tam multos in Europa Hebraearum, Chaldaearum et Graecarum, literarum peritos et intelligentes fuiſſe, quam multi, noſtra aetate, in Germaniae, Galliae, Italiae, Hiſpaniae, Scholis inueniuntur. An uero non magnum hoc eſt, ut libenter nominaui, Miraculum? Sane utrumque, de quo partim aliquid iam dixi, partim uero dicere coepi, etſi peruulgatum iam uulgareque ſit, tamen, ſagacioribus etiam uiris, plus admirationis mouiſſe hactenus non uidetur, quam, quod eorum cogitationes in ſimplici rerum geſtarum commemoratione tantum reſederint, et adhuc reſidere uideantur, ad ſempiternae uero diuinaeque prouidentiae ſeriem contemplandam minime prouectae ſint, quod ipſum quoque oſcitantiae noſtrae genus an non Miraculi loco a nobis accipi poſſet?
Verum, de primo ſatis. De altero etiam uideamus. Iam primum omnium conſtat, Nauigationes eſſe antiquiſſimas, quarum etſi diuerſi a diuerſis Scriptoribus paſſim perhibeantur autores, ut non conſentiunt ea in re Diodorus, Strabo, Plinius, Euſebius, Clemens, Tertullianus, Tibullus, et ſi qui ſunt alii, tamen dubium non eſt, quin, de autoritate Sacrarum Literarum et Ioſephi, nauigandi et condendarum nauium uſum a Noa, uel Iano, fluxiſſe, merito credere debeamus, ante quem mare tentatum eſſe, nuſquam memoriae proditum
eſt.

est. Ac, licet quidam adeo scrupulosi esse uelint, ut de Arca Noae disputent, tamen, quis non intelligit, petulantem potius, ne dicam asperius, lusum esse, quam, ut eruditae dubitationis quicquam huic, ut tandem, quod res est, eloquar, cauillationi inesse possit. Quam Sacrae Literae et Iosephus arcam uocant, ex ligno constructam, ea haud dubie nihil aliud fuit, nisi nauis, ut et Berosus, Chaldaeus, teste eodem Iosepho, appellat. Sed, non teram tempus, eiusmodi ineptias uel referendo, uel confutando. Antiquitatem Nauigationum ostendere aggrediebar. Hic uero immensum sese offerret pelagus, si in id descendere liberet. Nota sunt, quae de Nautilo, Ozene, ex Polyporum, et Neritide, ex Pectinum, genere, scribant Historiae naturalis autores, atque, ut, ex illis Nauigationis rationem petitam esse, uelint. Vetustae autem sunt Nauigationes, ut tantum summa rerum uestigia libem, Minois, Neptuni, Atlantis et Danai, testibus Strabone, Diodoro, Clemente, Plinio, et adeo quidem uetustae, ut tunc fabulae inde natae sint et prouerbia, tum denominationes locorum durabiles. Vetusta sunt inuenta Aeoli, Daedali, Eupolemii, Anacharsidis, Iasonis, Amoclis Corinthii, Nesichthonis Salaminii, Xenagorae Syracusani, Nesigitonis, Alexandri Magni, Ptolemaei Soteris, Demetrii, Antigoni,

ni, Philopatoris, Hippii Tyrii, et aliorum. Accenſentur uetuſtis nautis non immerito Myſi, Troiani, Samothraces, Tyrii, de quibus Strabo ſcribit, et Tibullus ſic canit,

Vtque maris uaſtum proſpectet turribus aequor,
Prima ratem uentis credere docta, Tyros.

Addendi etiam ſunt Aegyptii, Phoenices, Erythraei, Cyrenenſes, Rhodii, Cyprii, Athenienſes, Carthaginienſes, Thaſii Tyrrheni. Verum, de iis omnibus nunc nihil dicere inſtitutum nobis eſt. Celeberrimae in primis fuerunt Nauigationes nautarum Salomonis, Regis, de quibus paullo poſt ſermo repetendus erit, Nearchi Macedonis, Iamboldi, mercatoris Graeci, Hannonis Carthaginienſis, omnes in mari Indico et Atlantico, claſſis item, quae emiſſa eſt a diuo Auguſto, in Septentrionali Oceano. Sed, hae commerciis noſtrorum hominum iam pridem omnes perreptatae ſunt.

Igitur de multo maiori re modo nobis diſpiciendum eſt. Illae ſunt Miraculoſae Nauigationes Hiſpanorum, ante annos fere centum inchoatae, poſtmodum, ut omnibus fere in rebus fieri ſolet, ad hanc uſque aetatem continuatae, excultae, perfectae, ſicut nulla fere res, nulla etiam ars, intra initium ſuum ſtetit. Audax profecto hominum genus, Hiſpani, qui, quod fieri non poſſe, multorum ſermone audiuerant, id tamen primi tentare non dubitauerunt, audaces praecipue unius nauis

uectores, qui uniuersum illum rotundum mundi globum, quam longe lateque patet (qua de re mox pluribus agemus) penitus circumire non timuerunt. Quam historiam, quia, iucundissimam eius apud animos omnium reuocationem fore, scio, paullo altius ordiar. Haec igitur prima Nouarum Indiarum inuentarum origo est.

Nauis quaedam, in Oceano Atlantico, nescio, quo, cursum instituens, ui tempestatis oborta, a uento subsolano, grauissime furente, ad Terram Ignotam, nec ullis cognitam Cosmographiae libris, uiolenter reiecta est. Gubernator eius nauis, cum tribus aut quatuor sociis, fame et penuria fractis, uix tandem ad Insulam Maderam, in mari Lusitanico sitam, nauem appellere potuit. Habitabat id temporis in illa Insula Christophorus Colonus, quem male quidam Columbum nominant. Is, non magnae fortunae, sed acris ingenii, uir, doctus Latine mediocriter, sed Cosmographus solertissimus, ex agro Ligustico (nam Ligur erat) in Lusitaniam ueniens, uxorem ex Insula Madera duxerat. Apud hunc naufragus ille gubernator nauis solus (nam socii in ipso statim portu obierant) hospitio receptus est. Sed, cum, et sibi mortem ingruere, sentiret, Scripturas quasdam Cosmographicas, ac totam mortiferi illius itineris rationem, et In-

et Incognitarum Terrarum, ad quas reiectus fuerat, delineationem, Colono in manus tradidit, et, quam hactenus celauerat, rem, metu mortis, omnem aperuit. Quo facto statim animam efflauit. Colonus igitur, iam alta spirans, animum serio erigere coepit ad ea, quae diu ante animo uoluerat, ut scilicet quaereret diuitem Marci Poli Cipangum, atque Antipodum terram. Nam, id ut facere in animum induceret, adductus erat locis quibusdam Homeri, Platonis, Aristotelis, Cratetis, apud Strabonem, ipsius etiam Strabonis, Plinii, Virgilii, Senecae, et ceterorum, ex quorum diuersis testimoniis collegerat et didicerat homo sagacissimus, esse adhuc Terras et Insulas, sui temporis hominibus Incognitas, ideoque ea, quae aliis plerisque uana uidebantur, non solum credidit, sed experiri statuit. Sane res talis est, quae unicuique nostrum, non plane hebeti et stupido satisfacere potuisset ad credendum id, quod homo fortunatissimus uerum esse uidit, et ad statuendum omnino, nouum illum orbem ueteribus quoque non prorsus incognitum fuisse. Estque profecto quaestio haec plena iucunditatis et delectationis, quam a Colono apud se plane solutam et affirmatam esse, existimo, antequam opus tam arduum aggressus est. Etsi enim appellatio ipsa noui orbis prae se fert, antiquos de tot insulis il-

lis regionibusque, intra centum annos propemodum detectis, nihil aut perparum sciuisse, praesertim, cum in plerisque ueterum commentariis altum de iis existimetur esse silentium, tamen homo cordatus animaduertit, non nullius esse momenti, tot Philosophorum, Poetarum, Geographorum, Grammaticorumque, addo etiam, Sacrarum Literarum, quae ipse intelligere sibi uisus est, testimonia, ideoque, Nauigationes illas ueteres, quas sine dubio fuisse, statuit, in usum reuocare posse, minime dubitauit. Sed uideamus illos, quos modo nominauimus, autores ueteres, ut et Coloni institutum eo magis approbemus, et euentum successumque, qui profecto tandem felix secutus est, eo minus admiremur. Vt igitur a Sacris Literis incipiamus, in libri de Regibus tertii capite nono mentionem fieri, nouimus, Insulae Ophir, ex qua classis Salomonis et Hirami quadringenta uiginti auri talenta ad Salomonem aduexit. Eo enim in loco sunt, qui nouas Indias intelligant, alii etiam, qui, de Hispaniola, in eodem nouo orbe, uersus Occidentem, inuenta, quam ab Heberi nepote, Ophir, de quo est Genesis decimo, dictam esse, autumant, interpretentur. Nec de his plura nunc addam. Homerus, Odysseae α, u. 23, sic scribit,

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται, ἔσχατοι ἀνδρῶν,

Extremos hominum, Aethiopas, geminisque diremptos Partibus.

Hoc

Hoc de Africae Aethiopibus uix intelligi posse, sed duplices eos statui debere, et ad Occidentalem illam Insulam ab Homero respectum esse, ex iis, quae sequentur, apparebit. Et Strabo, Libro primo, de sententia Cratetis hanc ipse affert explicationem, interprete Xylandro. *Sicut ergo a nobis ii dicuntur Aethiopes, qui, uersus meridiem siti, totius habitatae terrae in extremo, ad Oceanum accolunt, ita putant, etiam trans Oceanum intelligendos esse alios quosdam Aethiopes, reliquorum extremos, qui in altera temperata zona ipsi quoque ad Oceanum habitent. Eos ergo geminos esse, et bifariam diuisos.* Haec Strabo. Praecipue autem locus Platonis, in Timaeo, Colonum, primum illum Occidentalium Indiarum inuestigatorem et inuentorem, animauit, ut credibile est, ubi introducitur Socrates, cum Athenienſibus loquens, in haec uerba. *Traditur uestra ciuitas restitisse olim innumeris hostium copiis, quae, eo Atlantico mari profectae, prope iam cunctam Europam Asiamque obsederant. Tunc enim erat fretum illud Columnarum Herculis nauigabile, habens, in ore et quasi uestibulo eius, Insulam, Libya simul et Asia maiorem, per quam ad alias proximas Insulas patebat aditus, atque ex illis ad omnem continentem, e conspectu iacentem, uero mari uicinam. Pelagus illud uerum mare, terra quoque illa uere erat continens. Verum post haec, ingenti terrae motu, iugique unius diei et no-*

ctis illuuione, factum est, ut terra dehiscens omnes illos uestros bellicosos homines absorberet, et Atlantis Insula sub uasto gurgite mergeretur. Quam ob causam innauigabile pelagus, illud, propter absorptae Insulae limum, relictum fuit. Hactenus Plato. Quae certo omnia ita conueniunt descriptioni omnis terrae, postea ab Hispanis inuentae, ut, si, tanto spatio mare Atlanticum, quantum magnae illius Insulae fuisse dicitur, contineri, statuamus, ouum ouo non sit futurum similius. Idem autem propemodum in Critia scribit, quem locum prudens omitto. Aristoteles, in libello, de mirandis in natura auditis, etiam habet ea, quae non sordere, in hac liberali consideratione, debeant homini erudito. *Trans Herculis Columnas*, inquit, ut interpretatus est Pircamerus, *in eo mari, quod Atlanticum dicitur, inuentam quandam Insulam a Carthaginiensium mercatoribus olim fuisse, perhibent, a nullis id temporis habitatam, praeterquam a feris, et propterea sylvestrem admodum et multis refertam arboribus, alioqui fluminibus plurimis, ad nauigandum aptissimis, plenam, ac incredibili quadam omnium rerum nascentium ubertate profluentem, sed remotam a continenti plurium dierum nauigatione, ad quam cum nonnulli Carthaginiensium mercatores forte accessissent, captique eius loci ferilitate ac aeris clementia, ibi sedem fixissent, commotos ob id Carthaginienses, ferunt, consilio publico decreuisse, morte indicta, ne quis*

quis posthac illuc nauigare auderet, et, qui iam erant, iussisse statim, interfici, ne ipsius Insulae fama perueniret ad alias nationes, submitterenturque alicui fortiori imperio, ac fieret quasi oppugnaculum quoddam aduersus eorum libertatem. Et, libro eodem, ut idem interpretatus est. *Aiunt, etiam Phoenices illos, qui ultima Gadium incolunt, cum trans Herculis columnas per dies quatuor enauigassent, uento maximo, Apeliote, tracti, applicuisse tandem ad loca quaedam, inculta prorsus ac deserta, uerum plena multa illuuie et continuo paene conquassata motu. Ea, ubi cessauerit aestus, facile conspici posse, sed, redeunte, immergi, in quibus inuenisse eos, affirmant, incredibilem quandam thynnorum multitudinem, magnitudine quidem et amplitudine admirabili. Tum uero ab his laqueos parari coepisse, quibus caperentur, captos autem membratim concidere, atque eorum carnes desiccare paullatim consueuisse, ac demum in uasis reconditos deferre Carthaginem. Verum a Carthaginiensibus non exportari ulterius e ciuitate, sed potius eos domi consumere, ob eam, quam ferunt huiusmodi pisces in conuiuiis dignitatem et excellentiam de se praestare.*

Virgilius etiam, libro sexto Aeneidos, canit,

Iacet extra sidera tellus,
Extra anni solisque uias, ubi coelifer Atlas
Axem humero torquet, stellis ardentibus aptum.

 Quod

Quod Seruius quidem de Aethiopia Maurorum, apud quos Atlas mons eſt, interpretatur, uerum haud dubie de Atlantica Platonis Inſula intelligendum eſt, quam, poeta doctiſſimus, extra zodiacum, tam uerſus Septentrionem, quam uerſus meridiem, ſe extendere, ſcribit. Quare, tum quoque temporis Americam notam fuiſſe, opinari cur non liceat? Memoratu dignum eſt praeterea Plinii teſtimonium, qui, libro ſecundo, capite LXVII, ſcribit, *A Gadibus Columniſque Herculis, Hiſpaniae et Galliarum circuitu, ſuo tempore totum nauigatum fuiſſe Occidentem, Septentrionalem uero Oceanum, maiore ex parte, nauigatum eſſe auſpiciis D. Auguſti.* Inſuper ait, *Nepotem Cornelium autorem eſſe, Eudoxum quendam, ſua aetate, cum Ptolemaeum Lathyrum fugeret, Arabico ſinu egreſſum, Gades uſque peruectum, multoque ante eum, Coelium Antipatrum uidiſſe, qui nauigauerit ex Hiſpania in Aethiopiam, commercii gratia. Eundem Nepotem de Septentrionali circuitu tradere,* ait, *Q. Metello Celeri, C. Afranii in conſulatu collegae, ſed tum Galliae proconſuli, Indos a Rege Sueuorum dono datos, qui, ex India, commercii gratia, nauigantes tempeſtatibus eſſent in Germaniam abrepti.* Haec ille. Quid ſentiendum porro de Strabonis narratione, quam habet libro ſecundo, de Menelai, regis Graecorum, peregrinatione, ex Ariſtonico, Grammatico, qui dicat, *eum circumnauigaſſe per Gades uſque ad Indiam,*

tempus

tempus etiam peregrinationi accommodans; quod octauo nimirum Anno redierit? Et, de commemoratione alia, quae est eodem libro, de Eudoxi περίπλῳ, quam, quia satis longa est, hic omitto. Ad hos denique omnes accedit Seneca, qui, tanquam uates, sic enuntiat.

Venient annis secula seris,
Quibus Oceanus uincula rerum
Laxet, nouosque Typhis deteget orbes,
Atque ingens pateat tellus,
Nec sit terris ultima Thyle.

Haec igitur, et alia, sine dubio extimularunt Colonum, ut, id, quod alii stultitiam reputarent, ipse sapiens, summae sibi felicitati perpetuaeque saluti fore, non dubitaret. E uestigio igitur fratrem, Bartholomaeum Colonum, ad Serenissimum Angliae regem, Henricum VII, expediit, cuius regnum tunc pacatum fuit et opulentum, ut exponeret, si sibi naues et facultates a rege darentur, effecturum se, ut, nouis et auriferis regionibus repertis, Angliae regnum omnium regnorum totius Europae longe florentissimum redderetur. Sed passus hic repulsam, idem apud Lusitanum, Alphonsum V, tentauit. At uero, quia hic meridionales Africae oras bello lacessebat, et iam uiam sternere Caleçutúm uersus incipiebat, miser Colonus tantum hic, quantum ibi, impetrabat. Sed nec tum tamen animum sic abiecit. Tertio enim rem ten-

tans, apud Ferdinandum Catholicum, id temporis bello Granatensi impeditum, omnes machinas, ut uoti compos fieret, admouens, tandem, superatis Mauris ac tota expulsis Hispania, retulit, quod uoluit. Dantur a Rege XVI millia Ducatorum, datur et classis, sed trium duntaxat nauium, dantur in comitatum homines XII. Hic tam paruus apparatus tantas tamque inauditas postea res, quantae hodie de Indiis constant, excitauit. Colonus fortissimus, cum exigua sua classe mari se exponens uastissimo, ex Hispaniis soluit, Anno, a Christo nato, millesimo quadringentesimo secundo et nonagesimo, tertio nonas Augusti. Progresso iter aliquot dierum, tanta graminis, per mare fluitantis, ubertas classi occurrit, et tandem totam circumsepsit, ut tanquam in pratis herba uirentibus nauigare uiderentur. Quare tum etiam magis, quae de submersa Atlantica apud Platonem legerat, uera esse, ut credidit, sic timuit. Nihilominus, gramineum tandem mare superans, post multa pericula, post duram toleratam famem, uix tandem cum suis in Incognitas, quas quaerebat regiones, nuda, barbara et inermi, gente habitatas, sed auri diuites, appulsus est. Cum ex indigenis rogaret de sua, quam semper somniauerat, Cipango, indicauerunt, regionem uocatam Cibao. Ecce, iterum allusio nominis, quod casu contigerat, id
ut

ut ratione eueniſſe putaret, effecit. Statim naues duas (nam tertia, illiſa ſcopulis, perierat) auro, gemmis, decem Indis hominibus, Gallipauis multis, pſittacis, uarii coloris, non paucis, et aliis multis barbaris rebus, onerat, ac tandem triumphabundus ad Regem, tertio Nonas Apriles, anno ſequenti, reuertitur. Rex laetari, et magno honore Colonum afficere, adeo, ut mox eum, *Admirantis*, quem *Ammiralium*, nunc uocant, Indiarum honorificentiſſimo titulo decoratum, diplomate expedito, duodecima parte omnis emolumenti, quod ex profectione Indorumque ſubactione redundaret, donauerit, et cum claſſe maiori eo, unde redierat, e ueſtigio remiſerit.

Haec principia, haec prima fuerunt initia, tantarum tamque mirabilium rerum, quae poſtea in Nouis Indiis, quae America uulgo nominantur, geſtae eſſe commemoratione cognoſcuntur, et in hiſtoriis Hiſpanicis exactius, quam alibi, leguntur. Haec noua Noui Mundi, uel potius Nouae Mundi Partis, inueſtigatio extitit, quae adeo multos hactenus latuit, Hiſpanicae linguae ignoratione (quandoquidem nulla alia Lingua extare dicuntur) ut inter primos Hugo Blotius, uir clariſſimus, et Caeſareus bibliothecarius, ſe operae pretium facturum, putaret, ſi ex ueris, Hiſpanice conſcriptis, hiſtoriis haec pauca, ad utilitatem legentium, depromeret. Tribui-

tur autem Colono praecipueCubae, Hispaniolae, Cubaguae, Insularum, item Verraguae et Vrabae, Indicae continentis Prouinciarum, detectio.

Crescentibus deinceps magis atque magis apud nouos Indos Hispanorum rebus, alii atque alii, spe diuitiarum excitati, aliquid noui aggredi meditati sunt. Itaque factum est, ut, postquam Americus Vesputius ille, post Colonum Genuensem, Anno cIↄ cccc xcvii, iussu Regis Castiliae, eam ipsam regionem ingressus esset, eique nomen Americae dedisset, deinceps etiam aliae Nauigationes institutae sint. Nam sub Carolo V secuti sunt, Ferdinandus Cortesius, qui nouam Hispaniam et Mexicanum Montezumae regnum aperuit, et Vascus Nunez Valboa mare Australe, quod uulgo Mare Del Sur dicitur, ingressus est, sicut et Franciscus Pizarrus Peruanum ingens illud Attabalibae regnum reperit, Magellanus Magellanicum, a suo nomine dictum, Fretum, Pontius Legionensis Floridam Prouinciam, Fernandes Iucatanam, detexerunt. Verum inprimis memorabile et insigne fuit inceptum, quod Ferdinandus Magellanus, natione Lusitanus, cui Fretum Magellanicum, una nauigatione, simul et immortalem gloriam, et mortem, attulit, tentare ausus est. Is enim, Hispanici Regis munificentia excitus, a suo Rege deficiens, ad hunc confugit, persuadens illi,

ſi ſibi nummi et naues darentur, non antea nauigatione ſe deſtiturum, quam aut moreretur, aut Fretum aliquod inueniret, qua Luſitani nauigarent (nam hi nauigando ad Orientem tendunt) ad Inſulas Moluccas, omnibus aromatum ſpeciebus foetas, diuerſiſſimo itinere, aditum patefaceret. Rex et huic quinque nauium claſſem, commeatum, armamenta, CCXIII homines in comitatum, ſuppeditat. Anno itaque a Chriſto CIƆ IƆ XIX, mari uaſto ſe committit, ad tractum Peruanum curſum dirigens, inde meridiem uerſus littora legens, poſt acerbas quaſdam clades, miſſa una naui, et altera, inuito eo, ad Hiſpaniam redeunte, fretum, quod cogitaret, inuenit quidem, ſed, inde ad Moluccas, occaſum uerſus, deflectens, in diuerſas, nunquam uiſas, lectas, aut auditas, Inſulas incidit, quibus dum bellum inferre conatur, confoſſus miſer et dilaceratus a Barbaris, multis quoque ex ſuis deſideratis, gloria, quae tanto facinori debebatur, frui non potuit. Nihilo tamen ſegnius, qui ſuberant, ſocii iter inſtitutum perſequuntur, et ad populos, aduerſis nobis ueſtigiis oppoſitos; indeque ad Moluccas, perueniunt, atque hinc non, qua uenerant, eadem domum redeunt, ſed, ut periodum abſoluerent cogitatam, et uniuerſum circuirent mundum, recta uia prorſum procurrunt. Qua nauigatione, ſecundum ſolem in occaſum directa, obſeruatum

etiam

etiam fuit, ipſos ſenas horas annuas, quae nobis, quarto quoque anno, Februarium menſem uno die longiorem faciunt, anteuertiſſe, quartique anni initio diem prope unum ex nautica ephemeride exemptum ipſi ita fuiſſe, ut, cum, VII Iduum Septembres, portum Hiſpalenſem inueherentur, VIII diem Iduum, ex accuratiſſima annotatione, numerarint, quo miraculo non Oceani tantum, ſed et ſolis, dimenſionibus uim factam, confiteri nos, neceſſe eſt. Ita tamen ſibimetipſis nauigarunt ii infeliciter, ut ex quinque nauibus una duntaxat, cui Victoria nomen erat, et, ex hominibus CCXXIII, unus tantum Ioannes a Cano, eiuſdem nauis gubernator, cum XIIX uectoribus, poſt enauigata duodecies mille milliaria noſtratia, poſt ſexies ſine laeſione tranſmiſſam torridam zonam, quam ueteres philoſophi et poetae nemini, propter aeſtum, tolerabilem finxerunt, triennali menſtruoque curſu confecto, cum maxima Regis Hiſpanici, atque etiam Luſitanici, uoluptate redierint.

Anne igitur philoſophiae contemplatiuae experientia rerum praeponderat? Nonne hic ueterum Philoſophorum mundi ſitum falſiſſimum manifeſte deprehendimus? Quód et de aliis, de quibus nunc tacemus, iudicare cur non liceat? Noti ſunt errores ueterum. Metrodorus, Heraclides, et quidam Philoſophi

phi Pythagorici, asseuerauerunt, mundos, i. e. terrae et aquae globos, esse plurimos. Idem cum Alexander ille Magnus, Anaxarchum, Philosophum, disputantem audiuisset, et serio, quod dicebatur, credidisset, effusus rex in lacrymas, se nondum unius mundi dominum esse, deplorauit. Extiterunt quidam, qui septem, quidam qui decies nouies, mille mundos numerarent. Quin, ita quosdam delirasse, constat, apud Seculum prius, ut, singulas stellas, singulos mundos esse, sibi persuasum haberent, immo, illud nubilosum, quod in luna cernitur, plenum esse hominibus, animalibus, arboribus, montibus et rupibus, existimarent. Quid, quaeso, magis ridiculum istis hominibus inueniri possit? Quid illos, quaeso, mouit, ut, cum nullam paene partem eius mundi, in quo constituti erant, exploratam haberent, mundos, somniarent, esse ibi, quo, non dicam corpore, sed ne ingenio quidem, peruenire potuerunt? Rursum alii, qui uno mundo contenti fuerunt, horum quidam, duas partes habitabiles et habitatas esse, defenderunt, in quibus fuit Thales et Aristoteles, et, post illos fere omnes, qui de mundi habitatione iudicauerunt. Nam, cum totum globum mundi in quinque zonas diuiderent, et extremas duas, propter frigus, mediam, i. e. torridam, propter aestum, neque habitatam, neque habitabilem, esse statuerent,

rent, efficiebatur, ut duarum residuarum altera in nostro hemisphaerio, altera in contrario, habitabilis superesset. Admiserunt ergo, etiam ultra torridam zonam habitare homines posse. At unde id scire potuerunt, si neque hinc illuc, neque illinc huc, ulla esse transmigratio, propter aestum, poterat? Sequebatur et alterum absurdum, quod illi, qui ultra torridam zonam habitarent, ab aliis parentibus, quam a nostris primis, Adamo et Eua, originem trahere deberent. Sed horum omnium falsam assertionem refutauit rerum omnium magistra, experientia. Et, quantum ad partem quidem mundi septentrionalem attinet, Galeotus Narniensis, Saxo Grammaticus, Olaus Magnus, et quidam alii, scriptis libellis testatum reliquerunt, Hyperboreos, et illos, qui in Scandinauia, et aliis regionibus, longe ad Septentrionem reiectis, habitant, non tantum frigus tolerare posse, sed etiam et commode uiuere, et ad iustam senectutem peruenire. Optima sane Insula, et saluberrima totius Septentrionis, collocata est proxime Polum arcticum, ultra Islandiam et Gronlandiam. Et Martinus Forbisserus, Anglus, nauigatione sua in regiones Occidentis et Septentrionis, A. CIↃ IↃ LXXVI instituta et perfecta, satis ostendit, in illis polo arctico maxime uicinis, regionibus multos homines, etsi barbaros, habitare, qui sint magno

gno

gno corpore et bona proportione, etsi frigus fere perpetuum habeant. Nec reticuit ille, qui Forbisseri nauigationem descripsit, hoc, quod iam dictum est, *a uero ueteres aberrasse, qui duas zonas, circulis polaribus inclusas, ob ingens et perpetuum frigus, coelique asperrimam intemperiem, inhabitabiles esse, crediderunt. Dicit enim, se cum sociis, Dei beneficio, plane diuersum expertum esse et asseuerare posse, non solum scilicet habitabiles, sed etiam habitatas, esse ab hominibns, licet syluestribus, stupidis, indomitis, et quasi rationis usu carentibus. Et, quanquam illae Septentrionales regiones perpetua niue et glacie obductae sint, solisque radii, ob debilitatem, et quia a terra non refringuntur, illas dissoluere non possint, nihilominus tamen Deum Opt. Maximum, qui hominibus terram inhabitandam dedit, sua infinita et admiranda bonitate et potentia eas quoque regiones, quae falso, habitari non posse, credebantur, ita temperasse, ut homines ibi durare possint.* Haec ex illius Historia. Quicquid uero torridae zonae subiectum, et ad austrum detrusum est, id totum Hispanorum nauigatione ita ubique, ut iam diximus, detectum est, ut uix ulla uel minima insula nondum explorata remanserit. Et haec quidem, de ueterum traditis, corollarii quasi loco, ad nostram, de nouis et apud priscos inauditis Nauigationibus, narrationem adiicere uisum fuit. Repeterem nunc eadem ratione aliquid ex

histo-

historia Nauigationum Cortesii, Valboae, Pizarri, Pontii, et aliorum, nisi breuitati studerem.

Itaque, Nauigationibus in praesentia omissis, coronidis loco, breuissimis uerbis studiosam Germaniae Iuuentutem exhortor ad Linguarum Peregrinarum studium, omnium maxime laudabile, et, ut ostensum est, miraculosum etiam, quod sine dubio Deus, ex ingenti amore eo, quo genus humanum, et in primis Ecclesiam suam, prosequitur, his postremis temporibus excitauit. Sed hoc non agam solus. Asciscam enim mihi socium Oratorem, diuinum illum et apud Germanos Clarissimum Periclem, Reuerendum D. Lutherum, qui, in libro de Constituendis Scholis, Linguarum laudes egregie complexus, praeclare disserit, quare hominum, et Ecclesiae in primis, hostis acerrimus, Genius ille malus, Linguas emergentes saepius studuerit prohibere, et, cur Linguarum in lucem reuocatio et cognitio ingratissimus fuerit diabolo hospes, cum optime sciret, Euangelium peritia Linguarum esse reuelandum Ecclesiae, et earum adminiculo apud eandem retinendum, quemadmodum et tempore discipulorum Christi Lingua Graeca ac Latina longe lateque sparsa per orbem fuerint, et, ante nostra tempora, Graecia a Turcis occupata, a profugis Lingua Graeca spargi ac doceri in orbe coe-

pe-

perit, ideoque, quam chara nobis eſt uerbi et ueritatis reuelatio, quam charum Euangelium, tam charum eſſe nobis debere Linguarum ſtudium, tam charam earundem conſeruationem, cum certiſſimum ſit, lucem in doctrina coeleſti commode nunquam retenturos eſſe nos, niſi fiat earundem auxilio. Quaeque alia ille, eodem in libro, pulcherrime, ad commendationem Linguarum aduocat, quod, uidelicet earundem amiſſionem ſemper in Eccleſia tenebrae ſecutae ſint, quod, Patrum etiam ſanctiſſimorum aetatibus, errores ex Linguarum imperitia inuecti, et, quales ipſorum expoſitiones ſint ſine Linguis, Scripturae S. interpretibus. Denique de Concionatorum, et Scripturae doctorum interpretum, deque aliorum Theologorum ἀγλώττων, et Linguarum cognitionem habentium, maxima differentia. Cui diſſertationi, eruditiſſimae ſimul et piiſſimae, hoc etiam encomium inſerit. *Vaginarum*, inquit, *uice ſunt Linguae, in quibus gladius ille Spiritus, nempe Verbum Dei, tenetur inſertus. Arcae ſunt, ſeu thecae repoſitoriae, quae repoſitum hoc nobile κειμήλιον aſſeruant. Pocula ſunt, quibus ſalubrem hanc potionem exceptam circumferimus. Cellae ſunt promptuariae, ex quibus promus concionator haec Euangelica cibaria depromit. Atque, ut ſacrae literae ipſae indicant, cophini ſunt, in quibus panes, adeoque reliquiarum fragmenta,*

ne pereant, custodiuntur. Quodsi nobis, exclamat Vir magnus et fidelis monitor, *supine stertentibus (sors dicta refutet) per incuriam elabentur Linguae, timendum est omnino, ne non tantum Euangelium amittamus, uerum ad eas rursus miserias delabamur, ut nec Latinum sermonem, aut etiam uernaculum, quod maioribus nostris euenit, recte sonare et scribere calleamus.* Hunc igitur Patrem et Doctorem uestrum si audietis, et Deo grati acceptique militiam uestram rite militabitis, et ; pro uestra quisque parte, et cum bona conscientia, nec non uestro honore et emolumento, non committetis, ut in Republica, tam Politica, quam Christiana, administrationem obeant boues Cyprii, aut porci Acarnanii, h. e., homines brutissimi, sed semper optimi doctissimique, et tantum liberalissime educati, functionibus publicis adhiberi queant, eorumque coepta felicem successum sortiantur. Quare uos obsecro, quantum potestis, ad uerum eruditionis decus, quod in Linguarum studio reconditum est, clamoribus, nescio quorum, neglectis, summo nisu, rectoque cursu, uelis equisque, contendite, laborem tantilli temporis, quo hic haerendum erit, magno animo contemnite, spernite, floccifacite, uobis in longum consulite, ita uos comparate, ut non solum ex pusillo, qui uobis exantlandus erit, labore, perpetuo in reliquam aetatem

felices

felices gaudeatis] potius et honorati ſitis, quam, pro breui et caduca uoluptate, quam plerique in turpi ſocordia et otio poſitam eſſe falſo exiſtimant, ſemper miſeri, a doctis merito irrideamini, contemnamini, in honore nullo habeamini, et quaſi in perpetuo luctu uerſari cogamini, ſed etiam, quod caput eſt, Eccleſiae Chriſti et rebus publicis de uobiſmet ipſis et aliis gratulari et gaudere poſſitis. Hanc uiam ſi feruenti animo affectaueritis, ſecundabit Deus O. M. bonos conatus ueſtros, ingenium augebit, uires addet, uoluntatem excitabit, ac omnia dehinc uobis bona in hoc mundo larga manu ſuppeditabit, et ad ſupremum, poſt fragile hoc et caducum humi depoſitum, corpuſculum, animus ueſter, quo nihil uobis in uita praeſtantius a Deo datum eſt, ad ſupremum illud beatorum domicilium, ex hoc ergaſtulo, ſurſum euolabit, ubi, perpetua felix beatitate, in ſempiterna ſecula laetetur, exultet, gaudeat, et, in conſpectu diuini illius Numinis, ſeſe oblectet, recreet, ac uoluptatem ueram, ſtabilem ac conſtantem, et talem, quae omnem ingenii humani captum ſuperet, ſine fine, nec interruptam, quod uos Deus iuuet, experiatur et ſentiat.

Scripſit haec Petrus Albinus Vittemberga Dreſdam demigeraturus, circa A. CIↃ IↃ XC.

HVGONIS GROTII
DE
ORIGINE GENTIVM AMERICANARVM
DISSERTATIO

VIdeo, ueteres, tum, qui terras, tum, qui res geſtas, deſcripſerunt, multum in eo poſuiſſe operae, ut, aut ex monumentis antiquis, ſi poſſent, aut, ſi ea deeſſent, ex fama, aut coniecturis, nos docerent, unde ueniſſent, qui terras quaſque primi habitauerant. Sic Dionyſius Halicarnaſſenſis, multum praetergreſſus omnium Italorum diligentiam, ex Graecorum monumentis, ad quae aggeſſit et alia argumenta, nobis oſtendit, unde origo fuerit populis, qui primi Italiam tenuere. Sic Salluſtius, qui Africam, Tacitus, qui Britanniam, primi inſederint, inquirunt diligenter, ille ex ueteri fama, hic partim ex fama, partim ex coniecturis, quas ſuppeditabat lingua, habitus, mores. Apud Strabonem, magni iudicii uirum, multae ſunt inquiſitiones eius generis. Haec cum

ita

ita ſe habeant, miratus ſum ſaepe, quod, ex tot noſtri ſeculi uiris eruditis, nemo ſolicite inquiſiuerit, unde ortum habuerint gentes illae, quae, ante Hiſpanorum aduentum, illas habitarunt terras, quas, incognitas ueteribus, alii, a Veſpucio, Americam, alii, Occidentalem Indiam, appellamus, eam dico, quae ab Oceano Septentrionali ad Magellanicas maris fauces, longis ac plurimum latis etiam ſpatiis, ſe inter mare Atlanticum, et alterum, quod Sinas alluit, et aliis Pacificum, aliis del Zur, dicitur, extendit. Ego, cum legiſſem non nulla ſcripta Hiſpanorum, Gallorum, Britannorum, Batauorum, qui in illis fuere oris, putaui, me rem facturum non inutilem, ſi, quae mihi maxime uidentur probabilia, communicarem, et nunc uiuentibus, et poſteris, eo animo, ut alios, quibus per peregrinationes in eo orbe, aut etiam per libros, qui in meas manus non uenerunt, maior earum rerum contigit notitia, excitarem ad noſtra haec aut confirmanda, aut bonis rationibus refellenda. Video, multos eſſe, qui, omnes eos populos ueniſſe, putent, ex Scythia, quam Tartariam magnam nunc uocamus. Argumentum habent, quod ad Anianum, ſiue fretum, ſiue ſinum (utrum enim ſit, nondum conſtat) non magnum ſit inter Tartariam Americamque interuallum. Quod ſi is ſinus ſit, terras eſſe contiguas,

ac ob id facilem transitum, si sit fretum, id, quo magis intratur, angustius fieri, ac proinde fauces illas, quales sunt Hellesponti, aut, in Thracia, Bospori, nullo negotio nauibus potuisse transmitti. Haec, ita summa, ut ita loquar, in cute spectata, speciem ueri habent, introspecta tamen mihi se non persuadent. Constat enim, in omni America, ante Hispanorum aduentum, equos fuisse nullos. Scythia autem plena semper equis, et Scythae fere omnes equis uehi, et in equis ingentia spatia terrarum conficere, etiam sanguine equorum, si alia deessent, in potum uerso, soliti. Quod si cohaerent America et Tartaria, equi, aut fugitiui, aut libere pascentes, ex Tartaria in Americam olim penetrassent, sicut, equos ex terris Americae aliis in alias, magnis diuisas montibus, penetrasse, constat, Hispanorum relatu, e quo Hispani equos illuc aduexere. Si uero perpetuum intercedit fretum, quod magis credo, Tartari nunquam nauigatores fuere, et, si fuissent, non magis transiissent sine equis, aut diu esse sine equis, uoluissent, quam Galli ueteres, qui in Britanniam, aut Hispani, qui in Americam, transsiere. Ego, ut dicam, quae mihi maxime se probant, primum dispescam Americae populos, in eos, qui sunt ad Septentrionem, cis Isthmum, qui est inter Nomen Dei et Panamam, et eos, qui ultra id fretum

ad

ad Austriam se porrigunt, donec in Megellanicum desinant. Omnes ferme populos, qui cis isthmum sunt Panamae, ex Noruuagia, ortos, arbitror, his ductus rationibus. Islandiam a Noruuagis habitatam, euincunt utriusque populi monumenta, traditio, lingua, et imperium antiquissimum Noruuagiae in Islandos. Creduntur autem eo migrasse multi, ante annum Christi millesimum, cum adhuc Paganae religionis esset Noruuagia. Ab Islandia uentum est in Gronlandiam, quam alii insulam putant, alii partem continentis Americanae. Ibi quoque eadem lingua, idem iam olim imperium. Vicina ei Frislandia de qua extat commentarius Zenonum Venetorum, nisi ea forte pars est aut Islandiae, aut Gronlandiae. Huic proxima Estotilandia, pars continentis Americae, quam ex Frislandia piscatores adibant, duobus seculis, priusquam Hispani in nouum orbem uenere. Haec omnia nomina eandem habent desinentiam, ex uoce regionem denotante lingua Germanorum, quorum olim pars Noruuagi, ut ex Plinio, Tacito, immo, et ex ipsa lingua, et moribus, apparet. Sic et, quae inde ad fretum Panamae extenduntur, terrae similis soni habent nomina, Cimatlan, Coatlan, Guecoslan, Artlan, Quaxutatlan, Zeiotlan, Icatlan, Tapatlan, Cinacatlan, Cinantlan, Tenuchititlan, Comillan, Metzitlan,

zitlan, Guatitlan, Necotitlan, Magitlan, Tuuoxcaltitlan, Ocotlan, Atilan, Curcatalan, quibus omnibus in uocibus, Hiſpanorum pronuntiatio ultimam literam extriuit. Mexicani et eorum uicini, cum eo primum uenere Hiſpani, dixere, ſe non eſſe indigenas, ſed, ueniſſe a Septentrione maiores ſuos. Quam autem primum, poſt Eſtotilandiam, inſedere regionem, ea nunc quoque originis ſuae nomen retinet. Dicitur enim Norimbega, quod nihil aliud eſt, quam Noruuega, ſono ab Hiſpanis emollito, qui pro VV ſolent B ponere. Et, uerſus Californiam, eſt populus, linguae eiuſdem et inſtitutorum cum Mexicano, et populus Alauardi, id eſt Langobardi. Hiſpani, Mexicam nouam uocant, cum uere haec ſit uetus Mexica, unde in alteram uentum eſt, ante annos, ut aiunt, octingentos. Accedunt uocabula, quae multa apud illos fuiſſe Germanica, id eſt, Noruuagica, indicio ſunt pauca, quae caſu ad noſtram notitiam peruenere. Teut, Deus Germaniae, ſic et illis populis, Bagod, Deus minor, imaginarius, Guaira, VVaiert, flabellum, Top-hos, capitis tegmen, Lame, Lam, agnus. Loca, adſita torrentibus, deſinunt in Peke, pro Beke, quod eſt torrens Germanis. Plura haud dubie reperient, qui in iſta uolent inquirere. Non leue originis indicium etiam in moribus. Iudices apud illos

XII,

XII, ut olim apud Gothos, aliasque gentes Scandiae, et apud uicinos eorum, Saxones, unde in Angliam id uenit. Vita olim in uenatu, ut de maioribus suis narrabant Mexicani. Temporis putatio per noctes, infantium recens natorum in amne ablutio, aleae fides, ad libertatis usque iacturam, quae omnia moris esse Germaniae, ex Tacito et Germanis scriptoribus cognoscas. Viris singulis uxores singulae, exceptis nobilium paucis, quod Germanis tribuit idem Tacitus, ita, ut eos hac nota ab aliis Barbaris discernat, cum, contra, apud Scythas, ab omni aetate, usitatum fuerit, plures uni uiro esse uxores. Mulieribus, ut Germanicis, unae tantum nuptiae. Tribunalia in Florida, ad experimentum altissimi aestus, qualia Cauchos habuisse, Plinius nos docet. Animas corporibus superstites, ab omni aeuo, credidere, quod Lucanus tribuit populis, quos Arctos despicit. Corpore infames grauiter puniti. Habes et hoc apud Tacitum de Germanis, quo et illud Quintiliani pertinet, in Oratione, pro Mariano, milite, qui Tribunum occiderat, *Sanctius apud Oceanum uiuitur*. Sellae singulis et mensae ad focum, sororum filii heredes, corpora ferme nuda, nisi, qua pudor id uetat, aliaque similia, quae Tacitus de Germanis prodidit, in iis autem, de quibus agimus, locis reperta,

perta, conſtat, Germanicam, non Scythicam, oſtendunt originem. Etiam diis mactare homines, Germanicum, unde, feritate longius procedente, natus, apud quoſdam populos, mos etiam humana carne ueſcendi. Quod autem modo dixi, hos citra Iſthmum Panamae populos fere omnes Noruuagicae eſſe originis, non dixi fruſtra. Nam, qui Iucatanem et uicina quaedam loca tenent, eos alterius eſſe originis, docet reperta apud eos circumciſio. Multi ob id, quod, ex mari ſeruatos ſe, dicerent, Hebraeos eſſe, credidere, ex decem ſcilicet tribubus in Mediam auectos, inde per Tartariam progreſſos, in Americam, longo illo itinere, de quo agi, putant, quarto libro, qui Eſdrae dicitur. Haec quanquam ita congeſta, multos poſſunt in aſſenſum trahere, mihi tamen ſe non probant. Scriptor Eſdrae quarti plenus eſt inanium ſomniorum, ideoque ab omnibus reiectus. Nec America eſt, quo ille Hebraeos iuiſſe dicit, ipſi non minus illo tempore, quam omnibus aliis, incognita, ſed regnum, quod ſibi confinxere Iudaei, ultra amnem, ut aiunt, Sabbaticum, ad portas Caſpias, unde nullus unquam nuntius, nullae literae, peruenere, quod nec uidit quiſquam, nec uidebit unquam, in hoc tantum repertum a Rabbinis nugiuendulis, ne promiſſa, de manſuro ſemper regno in ſemine Da-

uidis,

uidis, in IESV CHRISTO, impleta, et adhuc impleri credantur. Neque uerum eſt, in Tartaria fuiſſe Iudaeos. Et, quae quidam reperiſſe ibi ſe putant tribuum Hebraicarum nomina, uetera ſunt Scythica, ut Euthalitae, non Nephtalitae, et ſic cetera, quemadmodum uiri eruditi abunde manifeſtum fecerunt. Iam uero ad Iucatanem et loca uicina quod attinet, qui eo primum uenere, circumciſionem ibi repertam, tradunt, non etiam ceteros Hebraicae legis ritus, nec literarum eam ſcripturam, quae a multis temporibus penes Hebraeos fuit. Circumciſio autem multo latius patet, patuitque ſemper, quam Iudaiſmus. Et quod ortos ſe dicerent ab hominibus e mari ſeruatis, non ad mare rubrum, ſed ad memoriam uniuerſalis diluuii, cuius apud omnes gentes reperiuntur ueſtigia, recte referas. Vide, quae de ea re diximus, in Annotatis ad Librum I, pro Veritate Religionis Chriſtianae. Rem tetigit Petrus Martyr, cum dixit, non dubitare ſe, quin ex Aethiopia, Oceano adiacente, nonnulli eo delati ſint, quod facile euenire potuit prouectis non nihil ab ora ſua piſcatoribus, deinde, per uentos illos uehementes, qui recta in Americam ferunt, abreptos. Quale quid euenit nautae illi, a quo Columbus noui orbis notitiam accepit, et Indis illis, quos delatos ad Sueuorum littora, tradit Plinius.

us. Circumcidi autem, mos uetus Aethiopum, ut ante alios teftatus eft Herodotus, cuius rei de caufis egimus in dictis iam Annotatis. Nec, qui Aethiopum Chriftiani facti funt, ueterem hunc gentis fuae morem deferuere, ut Aluarez et alii nos docent. Ab Aethiopibus eft pronuntiatio literae, quae ח Hebraeo refpondet. Non eft autem uetus ifta, ex Aethiopia in illas terras deducta colonia, fed ab annis, ut ipfi dicebant, quingentis. Abyffinorum autem, eo tempore imperium ad Oceanum pertingebat. Et Chriftianos fuiffe, qui illuc uenere, Aethiopas, colligimus ex baptifmo, quem adminiftrabant Iucatenenfes infantibus, poft annum tertium, ut Graeci et Afiatici, uocabantque regenerationem, et infantis parentes, ad eum pie celebrandum parabant fe precibus, ieiunio, caftimonia. Trahit nos eadem celebrata in Iucatane unctio in fronte, peccatorum confeffio in morbis, honefta fepultura, et certa, de praemiis poenifque poft hanc uitam, perfuafio. Neque uero mirum uideri debet, fi alia, ad Chriftianifmum pertinentia, lapfu temporum, nullis ibi facerdotibus, et populo negligente, interciderint, cum idem eueniffe uideamus in Diofcoride, Rubri maris infula, quam nunc Sacotoram uocant, ubi de Chriftianifmo, fane uetere, praeter baptifmum et fignum crucis, nihil reliquum

repe-

reperere, qui ibi poſt Paulum Venetum fuerunt. Lingua autem quod nec plane Aethiopica, nec plane Noruuagica eſt, in illo tractu, a Septentrione ad Iſthmum Panamae, inde eueniſſe, credo, quod primum permixti fuerint diuerſae originis homines, deinde, quod ex iis plurimi ſine communi imperio uixerint, Cyclopum more, et nunc quoque fit in Florida, et, ante ſexcentos annos, in Mexicana, aliiſque regionibus, factum eſt, cui conſequens fuit, ut ſingulae familiae propria ſibi iunxerint uocabula. Venio nunc ad alteram Americae partem, quae ab Iſthmo Panamae, ad fretum uſque Magallanicum, eodem fuiſſe corporum habitu, moribus ac lingua, quo illi, qui ultra id fretum ſedes habent, omnes, qui de eo tractu ſcripſere, conſentiunt. Quare, ciſfretanos a tranſfretanis ortos, credi, par eſt, eoque magis, quod Peruani ſemper dixerint, in ea orbis parte homines fuiſſe ſui generis extraneos. Illum autem orbis partem, quae trans fretum eſt, et, quae inde, longo tractu, partim continuis terris, partim modicis fretis intercurrentibus, ſub nouae Guineae nomine, ad uſque Giloli, Iauae et aliarum Indici Oceani inſularum, conſpectum ſe porrigit, auſtralem dictum in Tabulis, non aliunde, quam ab ipſa Iaua, aut Gilolo, habitatores ueteres accepiſſe, credibile eſt. At

Peru-

Peruanorum ingenia multo elegantiora, iuſtique ac magni imperii capacia, aliam teſtantur originem, quae, ſi quid uideo, non aliunde, quam a Sinenſibus, paris elegantiae, pariſue imperii, gente. Confirmant id, repertae ad oram Pacifici maris, reliquiae nauigiorum Sinenſium, ut Hiſpani tradidere. Nec mirum, ſi multum nauigatu exercitos Sinenſes, in terras uno mari diuiſas, aut quaerendi curioſitas, aut magnus humani generis propagator caſus, pertulerit. Solis cultus apud Peruanos fuit, ante Hiſpanorum aduentum, idem, ab omni aeuo, praecipuus apud Sinenſes. Et, quomodo rex Sinenſium filium ſe dicit Solis, ſic et Inchae Peruani imperii reges ſe dixere. Scriptura Peruanis, non per literas, ſed per rerum notas, idque a ſummo chartae ad imum, ut in Sinis. Sinenſem quoque Mancacapacum fuiſſe, arbitror, qui, cum eſſet admirandi uir et ingenii, et animi, ac comperiſſet, ſuae gentis homines trans mare bonas obtinere terras, ſed nullo communi imperio regi eo ſe tranſtulit, diſperſos in corpus collegit, principatumque ſibi ac poſteris ſuis, ad imperii Sinenſis inſtar, conſtituit. Quod uero neque prope fretum Indorum Aſiaticorum lingua, neque, in Peruano tractu, Sinenſis lingua, manſit integra, eius rei cauſas eaſdem fuiſſe, arbitror, quas, de mutatione linguarum

cis

cis Iſthmum Panamae, iam modo attuli. Haec ſunt, quae de Americanarum gentium origine, partim ex coniectura, colligere potui, quibus ſi quis habeat certiora, fruar lucro permutationis, et pro eo lucro reddam gratias.

Edita primum fuit haec Diſſertatio, A. C. CIↃ IↃ XLII, in 4. min., ſine loco et typographo.

